

Asia: VN/725/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen rahoituksesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta

Sivistystyönantajien lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen rahoituksesta.

Diaarinumero: VN/725/2021

Sivistystyönantajat ry (myöhemmin Sivista) kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA-koulutus) rahoituksesta. TUVA-koulutus on kiinteä osa oppivelvollisuuden laajentamista ja sen käyttöönotossa on otettava huomioon kaikki koulutuksen järjestäjät tasapuolisesti.

Hallituksen esityksessä esitetään säädettäväksi tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta (TUVA) annetussa laissa tarkoitetun koulutuksen rahoituksesta. Tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta rahoitettaisiin siihen yhdistettävien nivelvaiheen koulutusten nykyisten rahoitusjärjestelmien mukaisesti. Esityksen mukaan TUVA-koulutuksen rahoituksen taso eri rahoitusjärjestelmissä yhtenäistettäisiin. Lisäksi ehdotetaan tarkennuksia TUVAn järjestämisoikeutta koskeviin säännöksiin.

Tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen yhdistetään 1.8.2022 lukien voimassa olevan lainsäädännön mukaiset nivelvaiheen koulutukset, joita ovat perusopetuksen lisäopetus, lukiokoulutukseen valmistava koulutus ja ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus. Näitä koulutuksia järjestetään nykyisin niin kuntien kuin yksityisten koulutuksen järjestäjien toimesta.

Sivista huomauttaa, että koulutuksen tarkoituksesta johtuen on oletettavaa, että koulutukseen osallistuu keskimääräisesti huomattavasti muun toisen asteen koulutusta enemmän tuen tarpeessa olevia opiskelijoita. Rahoituksen riittävyttä on seurattava herkästi tältä osin.

Sivista korostaa, että on tärkeä kohdella yhdenvertaisesti kaikkia koulutuksen järjestäjiä, riippumatta järjestämismuodosta. Uuden koulutusmuodon saavutettavuus turvataan vain, jos rahoitus on riittävää ja kannustaa kaikkia koulutuksen järjestäjiä toteuttamaan TUVA-koulutusta laadukkaasti. TUVA-koulutuksen käynnistymistä ja koulutuspaikkojen riittävyttä on seurattava tiiviisti ja oltava valmius lisätä rahoitusta nopeastikin tarpeen mukaan.

Huomiot ehdotetusta rahoitusmallista

Sivista pitää perusteltuna valittua rahoitusmallia. Sen sijaan oppivelvollisuuden laajentamisen rahoitus huolettaa kokonaisuudessaan. Jo nyt on nähtävissä, että uudistus on aliresursoitu ja koulutuksen järjestäjät joutuvat leikkaamaan muista toiminnoistaan rahoittaakseen uudistuksen.

On järkevää, että uutta koulutusta rahoitetaan nykyisten rahoitusjärjestelmien puitteissa ja että rahoitusjärjestelmä määräytyy sen mukaisesti, minkä koulutusmuodon mukaan lupa järjestämiseen on myönnetty.

Huomiot perusopetuksen järjestäjän TUVA-koulutuksen rahoituksesta

Hallituksen esityksen mukaan TUVA-koulutuksen rahoituksen määräytymisperuste vastaisi nykyistä perusopetuksen lisäopetuksen rahoitusta.

Sivista korostaa, että kaiken kaikkiaan on vielä vaikea sanoa, miten opiskelijamäärät jakautuvat eri toimijoille ja minkä rahoitusjärjestelmän kautta. Kun järjestäjämuotoja on kolme, voi syntyä epätasaisuutta rahoituksen kohdentumisen suhteen, mikä taas osittain vaarantaa koulutuksen laadun.

TUVA-koulutuksen opiskelijamäärien kehittymistä onkin seurattava tarkkaan. Oppivelvollisuuden laajennuksen uusi hakeutusvelvoite saattaa lisätä TUVA-koulutuksen houkuttelevuutta. On samalla todettava, että perusopetuksen aikainen tuen tarve ei katoa perusopetuksen päättymiseen. Tuen tarpeessa olevat tarvitsevat yksilöllistä tukea myös peruskoulun jälkeen. TUVA-rahoitus ei esitettyssä muodossa kannusta huomiomaan erityisen tuen opiskelijoita riittävästi.

Huomiot lukiokoulutuksen järjestäjän TUVA-koulutuksen rahoituksesta

Lukiokoulutuksen osalta rahoitus määräytyy nykyisen lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän puitteissa. Sivista huomauttaa, että lukiokoulutuksen rahoitus kokonaisuudessaan kärsii pahasti järjestelmään sisäänrakennetusta yksikköhinnan leikkauksesta. Tämä heijastuu väistämättä myös TUVA-koulutuksen rahoitukseen. Hallituksen olisikin tuotava mahdollisimman pian esitys lukiorahoituksen tasokorotuksesta. Rahoituslain 23 b §:n poisto on myös edellytys oppivelvollisuus uudistuksen onnistumiselle.

Sivista toteaa, että on todennäköistä, että yhä useammalla TUVA-koulutukseen osallistuvalla on perusopetuksessa ollut erityisen tuen päätös. Onkin tärkeää, että rahoitustasoa seurataan tältä osin tarkkaan ja asiaan tarvittaessa palataan.

Huomiot ammatillisen koulutuksen järjestäjän TUVA-koulutuksen rahoituksesta

Esityksen mukaan ”säädosmuutokset toteutettaisiin kustannusneutraalisti TUVA-koulutukseen yhdistettävien nivelvaiheen koulutusten nykyisten määrärahojen puitteissa”.

On nähtävissä, että myös ammatillisessa koulutuksessa kustannukset nousevat koska sekä opiskelijamäärä että tuen tarve kasvavat. Tämä puolestaan johtaa resurssien leikkaamiseen muusta toiminnasta. Sivista korostaa, että rahoitustaso on nostettava vastaamaan todellisia kustannuksia. Näin on vakuutettu niin hallitusohjelmassa kuin oppivelvollisuus uudistuksen eri vaiheissa.

Esityksessä todetaan, että muutos ”saattaisi siirtää erityisesti nykyisen perusopetuksen lisäopetuksen opiskelijavolyymia ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän piiriin”. Volyyminmuutoksien osalta esityksessä todetaan, että rahoitus katsotaan toimeenpanon alkuvaiheessa. Muutosten vaikutuksia on seurattava tarkkaan.

Kuten esityksen vaikutuksen arvioinnissa todetaan, ei ammatillisen koulutuksen määrärahaa esitetä nostettavaksi, vaan TUVA-koulutuksen volyymin lisääminen on pois muusta ammatillisesta koulutuksesta. Vastaavaa säätelyä ei lukio- ja perusopetuksen yhteydessä järjestettävässä TUVA-koulutuksessa ole. Sivista esittää, että säädöstä tarkennetaan. TUVA-koulutuksen opiskelijamäärien kasvaessa on kasvatettava ammatillisen koulutuksen määrärahaa vastaavasti.

Nykyisen VALMA-koulutuksen perusrahoituskerroin on 1,41 ja TUVA-koulutukselle esitetään kertoimeksi 1,54. Uutta kerrointa käytettäisiin ensimmäisen kerran varainhoitovuoden 2023 rahoitusta myönnettäessä. Korotus on tarpeellinen, koska opiskelijoiden tuen tarve kasvaa ja uuden koulutusmuodon velvoitteisiin tarvitaan lisäresursseja. Oppivelvollisuuden laajentamisen rahoitusvaje uhkaa kasvaa TUVA-koulutuksen toimeenpanon myötä entisestään ammatillisessa koulutuksessa.

Huomiot kuntien järjestämisoikeudesta

-

Huomiot muista TUVA-koulutuksen järjestämisestä ja järjestämislupaa koskevista muutosehdotuksista

TUVA-lain mukaan (3§) kunta voi järjestää TUVA-koulutusta ilman järjestämislupaa. Yksityisen perusopetuksen järjestäjän sen sijaan tulee hakea opetus- ja kulttuuriministeriöltä TUVA-koulutuksen järjestämislupaa. Yksityisiä perusopetuksen järjestäjiä koskee siirtymäsäännös, jonka mukaan lisäopetuksen järjestämisluvalla voi järjestää TUVA-koulutusta 31.7.2025 saakka. Sivista pitää siirtymäaika riittävänä luvan hakemiseen. Samalla korostamme, että lupaprosessin on oltava sujuva.

Sivista myös korostaa sitä, että lupamenettely uusien TUVA-koulutuksen järjestämislupien hakemiseen on avattava mahdollisimman nopeasti.

Muut huomiot

Sivista korostaa lopuksi, että kustannusvaikutuksia on seurattava TUVA-koulutuksen, kuten muunkin oppivelvollisuusudistuksen osalta, tarkkaan. Vain riittävä rahoitustaso sekä kaikkien lisäkustannusten korvaaminen luovat edellytykset laadukkaalle TUVA-koulutuksen järjestämiselle.

Rode Jussi-Pekka
Sivistystyönantajat ry